ПРОЛЕТАРІ УСІХ КРАІВ ЭДНАЙТЕСЬ!

Соціялїстична Партія Канади.
Socialist Party of Canada.

Робітники в боротьбі згублять лише свої кайдани а здобудуть усій сьвіт!
(К. Маркс).

ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РОБОЧОГО ЛЮДУ.

ПЕРЕДПЛАТА
на рік . . . . . $2·00
пів рік . . . . . $1·00
чверть . . . . . 60 цт.
одно число . . . . . 5 цт.
До старого краю . . $2·20

The RED FLAG
Socialist weekly paper for Ukrainian proletariat in Canada.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
Червоний Прапор
(The Red Flag),
467 Manitoba ave.
Winnipeg, Man.

Рік I. Вінніпег, Ман. Пятниця 22 Листопада. 1907. — Winnipeg, Man. Friday, 22 November, 1907. Число 47.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

На нашу газету не дають грошей ні ліберали, ні консерватисти. Та ми з погордою відкинулиб всіляку датку від ворогів робочого люду. Ми Вінніпежські та Портажскі робітники, зрозумівши конечну потребу правдивої робітничої часописі, зколектували між собою сотку долярів і тепер маємо давно бажану газету. Та щоб наша справа не пропала, треба не сотки, а тисячі долярів. Робітничій нуждї може покочи лише саме робітництво. Газета буде ширити просьвіту та допомагати робітництву організуватись. Щоб діло росло, не вяло — кождий сьвідомий робітник мусить всіма силами підтримувати партийне видавництво.

Кожний сьвідомий робітник мусить пренумерувати собі „Червоний Прапор“ Усі, хто співчуває нашій великій ідеї визволу працюючого люда з пазурів капіталїстів, пренумерийте „Червоний Прапор“, присилайте жертви на робітничу газету та книжки! Канада смердить брехнями капіталїстів—ми социялїсти переміємо цю погань і доти не заспокоємось, доки анїодного робітничого павука не лишить ся на нашій землї!

РОБІТНИЧЕ ЗАКОНОДАВСТВО.

В Канадї соціялїстична партия появилась недавно. І що здобули соціялїсти в Европі, те що ми маєм здобути тут. Капіталїсти, наповняючи собою парляменти Канади, писали і пишуть закони на користь своєї кляси. В Канадї майже нема законів котріб упоминались за робітником. А коли для нас нема добрих законів, якіж ми граждане? Яке Канада має право звати себе нашою вітчиною? Яке право уряд Канади примушує робітників повнити граждаьскі обовязки? Тепер нема нам добрих законів, а колиб який ворог пішов на Канаду, — усіх робітників покликалиб до зброї в міліцію. Тепер прав нема, а подтки луплять! Така доля робітника по всьому сьвіті, коли він розбитий темний, не з'організований, усі на нім їздять, ніхто за його не вступаєть ся. Першим зрозумів своє гірке становище пролєтаріят Европи. Він вдарив на ворога двома дорогами: парляментарською, себто, невважаючи ні на що, кликав робітників наповняти парляменти своїми робітничими депутатами, а коли на дорозї стояли великі перепони та колоди, то висипавсь люд на улиці; і вороги тремтіли від дивовища величних демонстраций. Коли і це не помагало, —народ брався за зброю! Народ нагостреними жалами багнетів писав закони на шкірах, то шляхти, то буржуазії! І за останні 40 літ крівавої боротьби робітник в Европі має таки закони, які і його вже охороняють. Правда тих законів мало, капіталїсти все роблять щоб і те, що здобув робітник відобрати назад, але европейске робітництво в усій своїй масї зрозуміло потребу робітничого законодавства і заходи капіталїстів ні до чого не приводять. Навпаки! останніми роками робітники в Европі ще більше здобули собі прав. Навіть в Росиї уряд заклопотаний робітничим законодавством.

Під проводом соціялїстичних партій, пролєтаріят Европи рішучо взяв ся знищити усі закони буржуазії. Конечна ціль наша-це знищенэ приватної власности на средства каробу. Нам лехше буде це зробити, коли парляменти переповнять ся соціялїстами, коли людожерські закони капіталїстів будуть хоч нашів обезсилені.

А в Канадї? А в Канадї не тільки нема робітничого законодавстта, а самі робітники не думаєть про його! Хоч страждає народ тут тяжче ніж де в сьвіті.

— Порівняймо канадийскі обставини з европейскими.

Від Росиї до Гішпанії пролєтаріят борить ся за вісьмо-годинний день працї. „8 годин робити, 8 спати, і 8 свобідних!“ так виписано на червоних прапорах в старім краю. І уже майже скрізь народ працює не більше 9 годин (числючи: обід). А по великих фабриках і навіть 8! — А в Канадї найменьше 10 (9 і одна година обіду) і то пекельної працї! А ще гірше, що робітництво і не думає боротись за скороченя мук своїх!

В Европі капіталїст не має права сквітувати робітника, не оповістивши його про це за два тижні, або мусить заплатити за два тижні, коли хоче сквітувати зараз.

В Канадї квітують людий коли хочуть, Завозять на далеке камінэ, а потім, сквітувавши, посилають голого робітника маширувати тисячу миль до дому пішки!

Коли в Канадї покалїчать робітника, то тяжко йому дістати від капіталїста відшкодоване; колиж убють, то фамілія даремно шукає по кортах та адвокатах помочі. В Европі робітники з цим не лехковажать. Від роботи пролєтар скоро старіє. На 100 душ лиш один доживає до 70 літ. В старім краю пролєтаріят бореть ся, щоб уряд платив пенсію усім робітникам в 45 літ, та тим, хто стратив здібність до працї, і не тільки пролєтарям, а і селянам.

Чи у нас в Канадї про цей закон хто думав?

В Канадї вагітна жінка працює до послїдного дня, а вродивши, хвора встає на другий, третий день до роботи.

В Гішпанії сїї осени робітники дибились того закону, що вагітна робітниця лишаєсь дома два тижні перед, а чотири тижнів по родах. А коли лікарь скаже, то і довше. І за усей цей час капіталїст платить їй повну платню, мовби вона робила.

В Европі фабричні інспекторі доглядають, щоб в фабриках було досить сонця та сьвітла, щоб чистий був люфт, щоб ті частини машинь, які можуть пошкодити тіло робітника, були відгорожені. І коли що не впорядку, то інспектор фабричний штрафує капіталїста. А хто з нас чув про таке в Канадї?

Навіть в Росиї при фабриках є шпиталї, мають ся лікарі та фельдшарі. — А в Канадї одтягає на доктора кожда компанія скільки зйо же: $1, 75 цт., 25 цт., і то на місяць! А чи хто з нас бачив того доктора? Миж калїчемось по часин!

В Европі охороняють молоде поколїнє робітників, не дозволяючи капіталїстам наймати дітей молодше 16 літ.

В Европі охороняють робітниць від тяжкої черезсильної працї, щоб вони могли дати робітничій клясі здорове поколїнє.

В Европі робітник пілком стремить знищити нічняву роботу, не хоче жадних овертаймів. У Франції навіть уряд з цього літа заговорив про те, щоб у ночі і поїзди не ходили, щоб і палячі і машинїсти могли спати.

В Европі добивають ся мінімального закона платнї. І ми вже знаєм що в Антверпені його написали.

В Европі пролєтаріят чистить собі дорогу до соціялїзму, через непроходиві нетрі законів пануючих кляс. Рятує себе тепер, дбає про будучину. Нище царські, королївскі трона, бєть ся за загальне, рівне, тайне та безпосередне право виборче, стремить до демократичних республик, до зїднаня усього сьвіту в єдину державу робітничу.

Ми в Канадї не дбаємо і про ті права, що маємо. Жевемо в Канадї по 10 літ, а не виробили собі прави гражданства! Ми йдемо позад усього сьвіту! Канада могила робітництва!

Але Канадийська недоля примусить і нас взятись за голову. Робітники згуртують ся в комітети Соціялїстичної Партиї Канади, викинуть з парляментів привілїйовані права буржуазії, а встановлять своє робітниче законодавство.

РОБІТНИЧІ ДОМИ.

Першими почали будувати робітничі доми нїмецькі товариші. Тепер в Нїмцях стоять величезні гмахи, над якими майорить червоний прапор Нїмецкої Соціялдемократичної Партії. По

треба льокалю деб могли зібратись товариші, відчувасть ся зараз же з першими кроками якої будь організації. Німецьких товаришів уряд і буржуазія страшно переслідувала, вїхто не хтів винаймити галі під соціялістичне віче. Тому німецьке робітництво висипало з пуляресів останні пфеніги і збудувало робітничі доми. Але вже збудувало на славу! Дім на декільки поверхів. В йому містять ся, галя для мітінгів, театер, бібліотека, читальня, таний готель і їдальна для переїжджаючих робітників. Все в повній чистоті і порядку. В галі висять потрети великих батьків Соціялізму: К. Маркса, Н. Енгельса, Ф. Ласаля, Лібкнехта, Бебеля та инших!

Стіни розквітані червоними прапорами та красними малюнками. Німецьке робітництво любить свої „Робітничі доми", і в час після роботи вони повні пролетарями. Читають, слухають відчити, радять над політикою. Потреба таких робітничих домів відчуваєть ся по всьому сьвіті. Весною перший робітничий дім відбудували собі в Австро-Угорщині віденскі робітники. У нас в Канаді перший „Робітничий дім" тепер саме будують в Онтаріо. Там робітники всіляких націй і французи, і італійці, і англійці разом ставлять собі великий гмах. — Першу соціялістичну фортецю в „католицькій Канаді!" Потреба робітничих домів відчуваєть ся по всій Канаді, і робітництво мусить приступити до роботи. Робітництво мусить усе мати своє щоб як найменьше вже і тепер залежати від капіталіста; свій дім, свій штор, свою газету, друкарню, свою школу, особливо школу, щоб нашим дітям не заливали з малку отрути капіталістичних „school" та коледжів.

Людоїдство.

Усякі пісменні наймити, які продають свої переконаня за злото капіталістам, усе торочуть, що ми проживаємо найкращі часи, — вік цівілізациї, вік справедливости. Але який же це „золотий вік? Я хочу звернути вашу увагу на один бік робітничого житя в капіталістичнім устрої, над яким певно мало хто з вас застановляв ся, — хочу показати ту кількість жертв, що приносять безсовісні капіталісти на вівтарь свого „бога бізнесу". Беремо один лише місяць september 1907 року. Мертві, глухі цифри урядового справозданя вам роскажуть лучше, ніж слова.

Сего року за минувший місяць september ось скільки вбито та покалічено робітників в Канаді:

В роботі	вбито	покалічен.	Усього
на фармах	22	36	58
на рибацтві та польованю	2	—	2
на трачках	7	10	17
на майнах	16	27	43
на будовах	2	18	20
коло металю	5	46	51
коло дерева	2	11	13
в друкарстві	—	1	1
в суконнім виробі	—	3	3
в виробі віктуалів та тютюну	—	6	6
в виробі шкір	—	1	1
на залізницях	20	31	51
на пароходах	11	10	21
на загальнім транспорті	4	16	20
на міських роботах	2	1	3
всіляких	1	10	11
простих робітників	2	17	19
разом	96	244	340

96 убитих на смерть і 244 покалічених за один місяць в маленькій краї з шести міліоновим населенем, де промисловість лише начинає розростатись! І це урядове справоздане далако не повне. Хоч в Канаді є закон, після якого господарі мусять оповіщати уряд про кожний несчасний випадок з їхніми робітниками, але закон на папірі, а в дійсности і сотої частини не записуєть ся де, кого і як убили, чи покалічили. Особливо покалічене. Коли ми кажемо, що капіталісти розливають нашу кров, то це не гучні слова, а крівава правда, бо нема робітника, котрого тяжко, чи легко не потовкло на роботі. Але легоньких покалічень ніхто не рахує. Тут ідуть до рахунку одірвані ноги, руки голови... Та хай через september нас пропало 340 пролетарів, то через цілий рік пропаде чотирі, пять тисяч! Коли на 6 міліонів населеня Канади є 2 міліона пролетарів, то 5 тисяч убитих і калік на два міліона — то страшний процент! Але в дійсности гине народу більше на тій капіталїцизні. В Прусах, де статистика ведеть ся лїпше від Канадийської, знаємо, що гине на 40 міліонів німців 96 тисяч німецьких пролетарів! 96 тисяч братів кладе голови через один рік! Скількиж гине робітництво по всьому сьвіті під колесами та ступами теперішньої машинерії? Жадна війна не забіра стільки жертв. Кулі, шаблі та баґнети не в силї винищити стільки людей, як робітник сам себе нищить, покірливо працюючі, навіть щиро працюючи на тих пявок, яким не болять вразки його. А кільки лишаєть ся голодних матірок, жінок та дітей? Чи то має обходити капіталістів? Вони не лічать скількі зїли через місяць людського мяса та скільки випили теплої людскої крови та дїцьких сліз, а рахують жменями нікчемне злото. Колиб почислити скільки на всім сьвіті бува несчасть з робітниками, то нам здало сяб, що на сьвіті існує страшний змій, який пожера щоденно робітників сотками, пє пролетарську кров з тисяч, а сліз жіночих та дїцьких та старих батьківських випиває цілі моря.

Але цей змій в дійсности існує — це капіталізм.

Капіталісти, колиб забажали, то моглиб недопустити до багатьох нещасть, видавши частину, не велику частину з свого доходу, який дали їм робітники, на потребні предмети забезпеченя і обставити небезпечні колеса, паси ґратами, тощо.

Але капіталістого не обходить, чи діти робітників будуть голодувати, чи жінки убитих та зроблених нездалими до роботи підуть продавати в ночі на стріти своє тіло, аби вратувати себе і дітей своїх від голодної смерти. Капіталісти добре памятають одно, що бажаючих продати свої руки багато і, як зіпсутий шрупик машини заміщаєть ся новим, так і на місце, тільки що порубаного на шницелі пролетаря уже капіталіст має сотку „живих шрупів".

Коли нас стільки пропадає з тієї капіталїцизни, то чого ще нам боятись виступити в ту боротьбу, яка обіцяє нам визвол не тільки від черезсильної праці, а і від смерти коло машин. Нас капіталіст убиває щодня! Це робітник мусить памятати, бо коли сьогодні машина урвала пальці твоєму товаришові, то завтра колесо одірве тобі голову. Коли нас ріжуть ми не можемо, не повинні спати! В шереги! під червоні прапори! ратуймо себе! Зрозумій, робітнику, що навіть на баррікадах під кулями нас пропаде меньше!

Вовк.

ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ КАНАДИ.

Теперішна держава є тільки величезний знаряд в руках капіталістів для ограблюваня та поневоленя робітництва. Урядники, військо, поліция, міністри, ґубернатори, королї — всіма силами, всіма правдами і неправдами боронять приватну власність. Їхні грубі книги законів містять в собі добрі права лише для пануючих кляс; а для вбогих голодних рабів праці там самі приписи мук. До капіталіста закон усьміхає ся веселим личком куртізанки до робітника звернена его людожерска пащ. Щоб вратувати себе, робітництво мусить опанувати державу. Се найкрасше зрозумів пролетаріят Европи. Посиляючи в парляменти своїх послів, каже їм замінити кроваві закони капіталістів людскими правами робітничими. Через наповнене усіх громадских урядів социялістами, робітнича кляса забере в свої руки державу.

У нас в Канаді (на сьміх всему сьвітови!) менше робітники мають прав, ніж в царскій Росиї. Законів охорони праці тут можна сказати цілковито нема. І не диво. В парляментах Канади з того часу як вони засновані, засїдають капіталісти. Деб вовк писав закони після яких єму заборонялось би їсти овечок?! В Канаді самодержавлять капіталісти так, як цар або султан над своїми рабами!. Де найтяжша робота? В Канаді! В Канаді капіталіст за оден день вимотає з робітника більше сили, ніж его брата в старім краю за три дни. Таких знущань, таких підлостий, які щодня вчиняють над пролетарями канадийскі капіталісти — не чув сьвіт! В Канаді робітники цілком раби, а тому що не упоминались за себе. В той час, як капіталісти рядили долею цілої Канади — пролетар розбивав камяні гори, клав дороги, бродив по коліна в зимній воді, витягаючи пісок з дна озера, замерзав в бушменах, тратив руки, ноги під коле сами машин, розбивав ся при будові банків — і дякував богови що має роботу. Сотворив усю культуру Канади, а зостав ся ще більшим нуждарем ніж був.

Та нарешті пекольні муки примусили канадийский пролетаріят подумати над своєю бідою. А з тих думок витекла єдина порада: власть над Канадою мусить перейти з рук капіталістів до рук робітничих. Канадийске робітництво бачить, що его Канада в руках вітчима-капіталіста; тепер воно збирає сили забрати своє майно назад. Почав ся бій за Канаду.

Але робітництво мусить знати, який державний устрій завели в Канаді його вороги, щоби знати, що знищити, що полишити. Бо боротьба піде завойованєм одного права за другим, випиранєм капіталіста з його слугами з усіх урядів, до повного убезвладненя капіталістичної кляси.

Канада складаєсь з 10 провінций: остров принца Едварда, Нова Шкоция, Ню-Брунсвік, Квебек, Онтаріо, Манітоба, Британска Коломбія, Саскачеван, Альберта та північно-західні териториї.

Кожда провінция має досить значну самостійність в своїх місцевих справах. На чолї кождої провінциї стоїть поручник ґубернатора, ґубернатор, але законодавча власть належить провінцияльному парляментови. В Новій Шкоциї та Квебеку мають по дві палати (палата послів і палата панів) а в прочих провінциях парляменти складають ся з самої палати послів. Виконавча власть в усіх провінциях належить до міністрів відвічальних перед парляментом; головою ради міністрів являє ся губернатор. Число членів провінциональних парляментів тепер ось яке:

Остров принца Едварда 15, Нова Шкоция 56, (з них 19 в палаті панів, а 37 в палаті послів) Ню-брунсвік 44, Квебек 96, (з них в палаті панів 24, в палаті послів 72), Онтаріо 98, Маніто ба 39, Брітийська Коломбія 42, Саскачеван 25, Альберта 25.

Правительство кожної провінції вповні самостійно реґулює всї свої справи і розпризначує доходи, аби тільки ся діяльність не ставала супроти поступованю та політиці центрального уряду. Що до північно-західних територий, то вони, завдяки малому залюдненю та обширности території мають поки що тимчасовий адміністрацийний устрій і більше залежать від центрального уряду.

Центральний уряд Канади знаходить ся в місті Отаві і складає ся з двох палат, складаючих разом парлямент. Справи які до него належать суть слїдуючі: державний довг і маєток; реґульоване торговлї та промислу, податки, кошта, кон

скрипція, міліция, оборона держави з суші та моря, маяки (морскі ліхтарні) та иньші приспособленя для корабельства; морска торговля, карантани (недопускане хорих до держави), морскі шпиталі, риболовство при берегах моря та в середині країни, бите гроший, орґанізация та контроля банків та видрук паперових гроший, щадничі каси, реґульоване міри та ваги, патенти, заряд над Індиянами, приймане в підданьство, справи що до шлюбу та розводу, орґанізация кримівалів і нарешті справи що тичать ся двох або більше провінцій.

Сенатори іменують ся на все жите ґенеральним ґубернатором Канади. Сенатор повинен мати не меньше як 30 літ і мати в тій провінциї, яку має заступати, нерухомого маєтку не меньше $4.000. Члени палати послів вибирають ся народом на 5 літ, по одному на 20,000 населеня. Раніш право голосу мав кождий мущина роджений в Канаді або принятий в підданьство не молодший 21 р. мавший власність по містах не меньше $300, в иньших місцях $150 або мавший відповідні доходи. Тепер після права має право голосу кождий мущина від 21 року єсли єсть горожанином Канади. А горожанином є кождий той, хто прожив три роки в Канаді, невиїжджаючи поза єї границі.

На чолі виконуючого правительства Канади стоїть ґенерал-ґубернатор; він є заступником короля старої Анґлії. В єго імя отвирає ся парлямент, іменує ґубернаторів провінциї та иньше, але в той час він є відвічальним перед парляментом старої Анґлії. В усіх адміністрацийних справах ґенерал-губернатор несамостійний, він мусить робити після згоди верховної ради. Рада ся складає ся з міністрів вибраних з поміж членів парлямента. Міністри відвічальні в своїх поступованях перед парляментом і доти урядують, доки мають за собою більшість в палаті послів. Тепер в Канаді дванайцять міністрів в державнім парляменті: 1) премієр, 2) міністер почт, 3) морский та рибацтва, 4) фінансовий, 5) судівництва, 6) желізниць та каналів, 7) державних будовань, 8) міліції та оборони, 9) внутрішних справ, 10) хліборобства 11) торговлі та промислу, 12) заграничних справ. Кождий міністер дістає пенсиї 7.000 дол., а премієр (перший міністер) 12.000 річно. Крім міністерств в місті Отаві містить ся висший суд на цілу Канаду.

Отакий державний устрій Канади; який він що в нім злого, що доброго напишемо в слідуючім числі.

В СПРАВІ УКР. СОЦ. СОЮЗА.

Тов. Мир, Стечишин написав статю в „Western Clarion" в справі заснованя „Українського Соціялістичного Союза (Ліги) С. П. К.". Домініяльний Екзекутивний Комітет нашої Партії мав радитись над сією справою 19 сего місяця. Поки що товариші анґлічане прихильно відносять ся до наших заходів по орґанізації Укр. Соц. Союза.

Після статуту нашої Партії на партійнім з'їзді ні Дом. Екзек. Коміт., ні Редакція Центрального Органу не мають рішаючого голосу; вони мають тільки скласти справоздане з своєї діяльности за рік. Також члени Д. Е. К. та Редакції не можуть бути вибраними в посли на з'їзд иншими комітетами, щоб не могли впливати на присуд з'їзда що до діяльности Д.Е.К. та Редакції.

Тому і будучий Генеральний Комітет У.С.С. та його Редакція теж, після партійного статуту, повинні мати на загальних з'їздах тільки дорадчі голоси і складати справоздання, як і Д. Е. К.

Крах.

Послідні два тижні уся людність Ню-Йорку і дальших міст переживала в величезній тревозі і страху. Причиною було банкрутство одного банку за другим, одної інституції за другою.

Загальний крах фінансовий спричинили фінансові операції мідянного маґната Авґ. Heinze. По його причині захиталась величезна нюйорска фірма Knickerbocker Trust Co., в якій було до 66.000,000 дол. депозитів. Заледви троха людність охолонула з враженя, як знов другий великий нюйорский банк: Trust Co. of America замкнув виплати не будучи в силі сплатити своїх довжників, що товпами кинули ся по зворот своїх депозитів. Сума зложених депозитів в тім банку виносить около 50,000,000 дол. Рівночасно оголосила банкрутство фірма Mayer & Co. з довгом 6.000.000 дол.

Паніка банкова з Ню Йорку перенесла ся до Пітсбурґу де оголошено банкрутство фірми Security Investment Co. і звязаною з нею фірми Westinghouse Electical & Manufacturing Co.

Головний урядовий контрольор банків розслідив стан фінансів і орік, що усі нюйорскі банки стоять на сильних підставах і нема найменчої обави, що до їхньої виплатности.

Невиплатність банкі, нехай і буде, як ур. комісар хоче, лиш тим часова, відбила ся і на робітничий кляси Westinghouse Electric Co. викинула на брук 6000 робітників, желізниця Harriman 2000 і т. д. і т. д.: день в день приносять часописи сотки відомостий, про видалюване робітників і замикане фабрик. Ню Йорскі фінансові потрясеня відбули ся у цілому краю. Атмосфера фінансова в Америці з дня на день починає ставати тяжкою. Скаженина спекуляції опановує усіх дрібних капіталістів. Хтось робить міліони, а хтось инший тратить сотки. Число міліонерів днесь виносить у нас 1 прц. загального числа людности. Той 1 прц. посідає 99 проц. усего маєтку в краю.

Деж решта людности? На позісталих 99 проц. людности припадає сей 1 прц. національного маєтку. Величезна більшість має велике, кругле нічо.

І отсе є драма, якої прольоґ власне розпочав ся — а ся драма тикає ся усіх тих дрібних капіталістів, знаних тут під назвою „middelemen", яких складають ся властителі малих фабрик, склепів, шап і і т. д. Вони, з капіталом кількатисячним уважають се бе за споріднених і рівних великим капіталістам помимо своїх пустих жолудків і діравих кишень.

Капітал не погорджує навіть і мідию. І от повстають банки і трост-компанії, де дає ся 4 прц. і 5 прц. за уживане гроший на найобридливійші спекуляції. Гроші ідуть на спекуляцію безрозбору, а коли та показала ся нещаслигою — тоді наступає крах. Резервовий капітал є звичайно дуже малий (Knickerbocker Trust Co. стратила 66,000.000 дол., резервовий капітал виносив всего на всего 1,000.000 дол.,) і по відтрученю судових коштів не лишає ся нічого.

А які се люди тратять сі гроші і що з ними діє ся.

Досить раз перейти ся через банк на 5-тій евні, щоб побачити, що се є кляса середно-заможна. І ся кляса тратить своїх пару сот заощаджених долярі, в які підджували животіне склепиків або дрібних фабрик, а в слід за тим сї дрібні підприємства мусять упадати і зникати. А місто склепиків, фабричок і дімків виростають „Departament Stores", великаньскі фабрики і 40 поверхові камениці. Кляса дрібних капіталістів гине — а великий капітал росте... росте...

Велика француска революція звалила февдалізм і цим скоротила терневий шлях поступу. Днесь у нас в Америці точить ся не менче завзята боротьба, боротьба за економічну свободу. А борють ся два не примирені вороги: капітал і праця. По одній стороні злото, по другій солідарність і самосьвідомість доведених до краю терпіня робітничих мас.

(З Американьскої Свободи.)

Гей, до бою!

Гей, до бою, товариші,
За красную долю,
Вороженьків побідити,
Дістатись на волю!

Вороженьків побідити,
Котрі нас морили
В криміналах, у кайданах,
На стосах палили.

Тілько муки нам робили,
Того незписати,
А ми стогнем дальше в ярмі,
Боїмось скидати

Тоє ярмо, що ся віло
В робітничу шкіру!
Чиж не час нам вже сказати,
Щоби знали міру

Ті прокляті мохомори,
Пани черевані,
І всіляка дрань-голота,
Тонкі і пузати.

Ой час братя вже великий,
Лиш не всі ще знаєм,
Бо є більша час нас темних,
Що лиш нарікаєм.

Нарікаєм, проклинаєм
Свою гірку долю:
Та що з того, — не то треба,
Щоб дістати волю.

Але треба робітників
Орґанізувати,
Товариства соціяльні
Всюди закладати.

Нехай гремить тоє слово
В нас соціяліста,
І на вас, прокляті дуки,
Буде наша пімста!

Пімста за те, що ви злії,
Не добрі падлюки,
Висисаєте кров нашу,
Як тії гадюки.

Та недовго тії муки!
Час нам вже повстати
І на катів кривонійців
Громи посилати!

І ми маєм надію,
Лиш ви братя жваво,
Що і тутка здобудемо
Робітниче право.

Лише треба здобувати,
Труду доложити,
А як тоє непоможе,
То сили ужити.

А де сила, там армата
Нічо не поможе!
Тоже до бою, братя мої,
Нам лиш бій поможе.

Д. Рараговський.

З робітничого житя.

ПРИЧТА ПРО БАСА.

Під Вінніпегом за міским парком іде робота на Сіпярській желізници. Ті робітники, що там працюють, кажуть сил нема більше терпіти, що їх просто замучує роботою бас Петрик. Яко вірний пес капіталістів стоїть над робітником і не дає йому на мінуту спини розігнути. Так цілий день. Він зменьшив платню з $2 на $1.75 сьвітував більшість людий, а решту мордує овертаймами. Які тільки мають ся в анґлійській мові лайки та погані слова він висипає на голови робітникам. І таке гавкане та погрози сьвітувати чують пролетарі задурно з ранку до ночі.

Дивуєш ся до чого може оскаженіти людина зза того доляра. Колиб Петрикові сказали вішати, то він би і вішав з такою ж лютістю! Ми порадилиб йому поїхати до Росії, там тепер дуже уряд потребує катів.

Але дивуєш ся, як стільки людей маючих честь і руки дозволяють одному безсовісному з них з нущатись!?

В Росії такого-б божевільного вразби загнуздали. В Росії робітництво бореть ся, щоб десятники (баси та фор мани) були вибрані самими робітниками спроміж самих робітників. І по богатьох фабриках Росії уже самі пролетарі назначають собі десятників. В Росії перед пролетарями тремтять і самі вчені інжініри. Там заведено такий звичай, коли робітники незадоволені десятником або інжініром, то садять його в чорний мішок від угля і поклавши на вільбару,

вивозять за браму фабрики. В Росії робітництво зорганізовалось і стало як мур, тому там лехка робота, тому там малий робочий день.

А в Канаді робітництво розбите, і баси та формани лютують, як дикі звірі!... Маючі уха, щоб чути, най чують.

ДОБРА РОБОТА В ТОРОНТО.

(Лист до редактора Western Clarion):

Дорогий товаришу! Поволі, але не похотно, Італійський льокал у місті росте. Три спергійних товариша віддали нам галю, яка вміщуэ 300 людей, і після впорядкованя її скликали мітинг. На мітингу зійшлось щось 150 людей. Товариші грали на струнових інструментах. Співали революцийні пісні. Т. т. Сольомбо та Базолі ясно розтолкували науку політичної економії Маркса та клясову боротьбу. Було продане велика кількість літератури. 11 молодих людий забажало записатись в члени партії. Будучина багато обіцяэ. Революцийний дух серед італійців працюючих рабів міцний. Треба його тільки направити в правдиву течію. Але для чого ми тут? Колихто здібний буде вказати їм причини їхнього убожества та деградациї та ясно розтолкуэ той визиск, якому так страшно підлягають вони тут, та ту причину, чому нас в лахах, голих погнала недоля з всесьвітного раю-Італії шукати долю сьвітами, вони всї станутъ під прапори революциї.

Ваш за революцию
Сівале.

Lake du Bonnet.

Щось 50 миль на північний схід коло Lake du Bonnet стоїть сітігольска електрична шапа, що дае електрику усьому Вінніпегові. Вінніпег розріс ся, і електрики не вистарчае, тому Сітіголь захожуеть ся будувати там же нову шапу над струмкою рікою. Розбили камяну гору, зробили штучний водоспад, який мае порушати могутні колеса машин.

Від сіпіярскої стациї Lake du Bonnet Сітіголь робить треку на 20 миль довгу. Але, як завжди, не сам, а віддав роботу контракторові, якомусь Нюменові (Newman)... Ми і маемо перестеричи товаришів, щоб нейшли до того Нюмена на роботу. Нюменові тра 200 людей. Людей висилае офіс „Kellet & Co.", на Генрі авеню. Ціна в офісі показана від 22 і пів цт. до 25 цт. за годину, борд 4 дол. за тиждень. Тікет $2·05.

Ті товариші, що повтікали з Лейк-дю-Бонну росказують ось що:

Коли контрактор привозить людей, то відбира у них пакунки, а самих посилае за воду.

Без одну воду тра їхати півгодини, без другу мінут 5. Людей привозять на острів, навкруги якого струмка вода. Втечи не можна. Тут і ночепають-ся муки. Усей час працюють в зимній, як зед воді, бродючи по коліна в озері. Дістати ревматизм раз-два. Платня за годину не 25 цт. а 20 цт., борд не $4, а $4.50. та і ще який борд: сама фасоля з смердячою солонину (purk)! Хліба часто не буває, а той, що пече кухар, не можна їсти. Порядної кемпи нема, а лише буда без вікон обікладена мохом. В ній містить ся чоловіка 50, нема навіть лямпи. Світ приходить у манісінькі двері, якими влазять до кемпи, стаючи на коліна. До того мордуе ще людей бас, якийсь дикий звірюка-швед. Народ змучений, голодний, хворий, позира на той бік озера і проклена свою рабську долю!

Гинуть як у царській каторзі! Ні, в сто раз гірше, бо в російской каторзі над вязнями ніхто не стоїть і не підгонить.

Робітники! Де ми живем? За яких чесів? Над усіми урядами Канади висять прапори „Свободної Англії" — а де та свобода? де ті закони? Яке мають право замкнути на острові 200 чоловіка свобідних граждан і мордувати їх?! Хто за них уступить ся!? Де закони Англії? Де парляменти? Де поліція? Де корти? Кому вони служать!?

Ніхто не вступаеть ся! Знесилені, спрацьовані, терплючи на ревматизм, кленуть свою долю несчасні жертви капіталізму! По трьох тижнях роботи контрактор перевозить людей назад до Lake du Bonnet. Павук висмоктав з них що зміг. Але на тім муки не кінчають ся. Залізниця під боком, але втечи робітникові і тепер не можно.

Офіс поставив контрактор за водою. Треба знову туди переїздити, але ніхто тебе не перевезе. Мусиш працювати, або подякувати за все і втечи, полишивши капіталістові зарібки і речі. І з того, що 300 пакунків лежить в офісі полишених робітниками, видко скільки повтікало не діставши, а ні цента за пекельний труд! Той самий контрактор буде ставити там 2 мостів. Певне він хоче задурно і мости поставити! Тепер ви, товариші, знаете, що то за контрактор Newman, то бойкатуйте його! А хіба таких Нюменів в Канаді один? Що не контрактор, то не капіталіст, то звір на звірі!

Робітники! доки ми будемо себе віддавати мовчки на пожертве!? Ставте опір душу губам!

— Вінніпег. Місцева еврейска соціялістична група готуеть ся до видавництва на еврейській мові, вже закупила черенки (тайпи). Кождий член дав на цю справу $5. Надіють ся поставити і свою машину.

Вінніпег, 18 новембра.

Прийшов я до одного борденгавзу. Було там чимало людей. Витяг з кешені „червоний Прапор" і став радити робітникам, щоб купували та читали. А один молодий хлопець почав критикувати нашу газету. Каже: „Не варта її читати, бо там усе против капіталістих написано, а з чого робітники будуть жити, як би капіталістів не стало?" Чуете, товариші! Зі слів того хлопця виходить, що не капіталісти з нашої роботи живуть, а що ми трудовики маемо дякувати капіталістам, що, вони, нічого не роблючи, жирують усе, що ми виробляемо.

Микола Ткачук.

КУМЕДІЯ!

„Купіть, товаришу, робітничу газету, тут усе про нашу нужду пишить ся". Стрінув на Мейн-стріті наш продавець „Червоного Прапору" робітника з Галичини з під Заліщиків.

Той замахав руками: „І мій батько социялістом не був, і я не буду!"

І мій батько волом був і який з мене віл буде, коли социялісти ярмо з мене скинуть?"

Підійшов наш газетяр на колійовім двірці до робітників, що верт ють до Галичини: „Щоб пропала наша недоля, купуйте „Червоний Прапор". Один галичанин почав христитись: „Осеслагá богу вертаю домів, тепер мені жадної політики не треба!"

„Чи Вас там в краю грабя Потоцький медом привітае, що ви так, куме, від політики відхрещуетесь?"... усьміхнув ся наш газетяр.

КАНАДИЙСКІ ГАРАЗДИ.

В Канаді нема роботи! Це страшне слово морозить душу робітника. По пекельній праці цілого літа — голод і нужда зазирае в очі тисячам пролетарських родин. А капіталіст користаеть-ся безробітем і зменьшуе платню тим, що ще працюють. Міністер в Отаві хвастав, що цієї зими в Канаді безробітя не буде. А подивив ся б він, що творить ся на стрітах Вінніпегу, скільки ходе безробітних! Кажуть, що на каміню та лісі капіталісти хочуть знизити платню до $20 і низче. Хто може, утікае з західної Канади. Але куди? До старого краю одні їдуть, — з канадийського пекла в галицьке! Ті до Ванкуверу, ті до Штейтів. У Ванкувері хіба що морозів нема, а в Штейтах квітують робітників тисячами. То в Штейти вже нема чого їхати. Біда скрізь. Скрізь павутине голоду, скрізь плазають череваті павуки капіталісти.

— Де э робота. До Онтаріо до ліса треба 100 робітників рубати швингі (тайзи), 6 до 10 цт. від штуки. До Кенори, Драйзону з понеділка посилатимуть 2.000 робітників на камінэ. Сего тижня не посилали, бо не були ще готові кемпи. Завдяки тому, що багато безробітних платню компанія зменьшила, тепер $2 і $2·25, борт $4·50.

З'орґанізуймось і безробітэ не буде нас нищити!

РОБІТНИЧИЙ УНІВЕРЗІТЕТ.

З понеділка 25. новембра с. р. у Вінніпезі в галі ім. Т. Шевченка Він. Укр. Льокал С. П. К. уряджуе регулярні научно-популярні виклади для робітників. Вступ вільний. Професорами будуть т. т. Корсак, Задорожній, Головацкий та Терненко. Перші два місяці будуть викладатись ось-які науки: географія, астрономія, географія Канади, всесвітня історія, історія України та Канади, анатомія людського тіла, фізіка, хемія, історія культури.

Комітет закликуе усіх робітників ходити до свого робітничого університету побирати науку, бо тільки осьвіта поможе нам перемогти ворога.

ЖЕРТВИ НА „ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР" У ВІННІПЕГУ

П. Терненко $2, Т. Корчак $1, М. Німелович $5, І. Оробко $5, В. Кулька $10, Ю. Римар $5, Э. Мориквас $5, М. Ткачук $5, К. Качмарик $2, Д. Ризюк 50 цт., О. Будник 50 цт., І. Семенюк $1, Ю. Ткачук $1, Т. Лесюк $1, С. Малик 25 цт., Б. Степанов $1, С. Лабівский $1, П. Лапчук $1, А. Матійчук $5, П. Німелович $2, Я. Будник $2.50, Провальний 75 цт., М. Винник $1, Ф. Задорожний $1, Ф. Пилипів $1, А. Рудко $1, *** $1, П. Элоняк $1, Г. Бойко $1, Колекта $19·31. Разом $88.81.

З ПОРТАДЖУ-ЛЯ-ПРЕРІ.

І. Демчук $1, М. Рурак $1, В. Корбутяк $1, Г. Михайлишин 50 цт. Колісник $1.

Разом $4.50 цт.

ЗВІТ РЕДАКЦІЇ

(від 1 по 24 новембра видано на):

5000 „Платформ С. П. К." $7·50; 2000 відозв 10 новембра $3·50; 2000 ч. 1 „Черв. Прап." $36.00; 2000 ч. 2 „Черв. Прап." $36·00; за головок до „Черв. Прап." $4·00. Разом $87·00.

ОГОЛОШЕНЭ

— В суботу 30 новембра в галі ім. Т. Шевченка відудеться представлене драми Карненна-Карого „Бурлака". Початок о 8 годині вечером. Гроші підуть на підмогу кандидатам до українсько-англійської школи в Брендоні. Ученики покидали роботу, з'їхались до Вінніпегу, голодують, а консервативний уряд Манітоби відтяга з дня на день початок науки. Молодь доведено до роспачу. Уже не надіються, щоїм росчинять двері школи і усічні. Щоб підтримать нашу найкращу молодь, кожний повинен прийти на представлене. Та і сама штука дуже красна і поучаюча.

Видане Українського Вінніпезького Льокалю С. П. К.

Issued by the Ookrainian (Ruthenian) Local of Winnipeg S. P. of C.